

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
İÇANADOLU ORMANCILIK ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ARAŞTIRMA BÜLTENİ

DOĞU KARADENİZ BÖLGESİNDE EL ARAÇLARIYLA KÜLTÜR BAKIMI STANDART ZAMANLARI

1. GİRİŞ

Çalışmanın amacı; yoğun ve boylu diri örtünün önemli bir sorun olduğu Doğu Karadeniz sahil kesimindeki dikim alanlarında, el araçlarıyla yapılan kültür bakımı işlerine ilişkin standart zamanların belirlenmesidir.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

Trabzon, Artvin ve Giresun Orman Bölge Müdürlükleri dikim alanlarında toplam 628 adet deneme parseli belirlenmiştir. Bu parsellerin bazılarında dikim şeridinde, dikim sırası boyunca ve fidan etrafındaki diri örtü toprak seviyesinden kesilmiş, bazılarında dikim şeridindeki böğürtlen, eğrelti, petasites vb. bitkiler köklenmiş ve bazılarında da fidan çevresindeki diri örtü, elle ve çapa ile toprağın 3-4 cm derinliğinde çapalanması biçiminde uzaklaştırılmıştır. Bu parsellerde yapılan işlerin süreleri ile kesilen diri örtünün yaş ağırlığı ve boyu, köklenenlerin ise köklü ağırlığı ve sayıları ölçülmüştür. Deneme parselleri; dikim şeritleri ile dikim sırası için 10 m uzunluk, fidan çevresindeki işler için ise 10 fidan olarak belirlenmiştir. Veriler, 1 m²lik alana çevrilererek istatistik analizler yapılmıştır. İstatistik analizler, işin süresi ile kesilen diri örtünün yaş ağırlığı ve boyu, köklenenlerin köklü yaş ağırlığı ve sayısı gibi ölçülen özellikler arasında kuvvetli ilişkilerin olduğunu (%1 seviyesinde) gösterdiğinden, standart zamanlar bu ilişkilere dayandırılarak hesaplanmıştır.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Hesaplanan kültür bakımı standart zamanları, değişik bakım metotlarına, diri örtü gruplarına ve birim alanda (1 m² de) ölçülen diri örtü özelliklerine göre 15 çizelgede verilmiştir. Çizelgeleri kullanmak için bakım yapılmadan hemen önce dikim alanının temsil edileceği kadar örnek alanlarda diri örtünün, ağırlık, boy ve sayı olarak yukarıda belirtilen özelliklerin ölçülerek tespit edilmesi gerekir. Sonra bu ölçülen özelliklere göre standart zamanlar çizelgelerden okunabilir. Bu çizelgeler sadece bir defa yapılacak bakım içindir. Yılda iki ya da daha çok bakım yapılacak yerlerde, standart zamanların her defada ayrı ayrı yapılacak ölçmelerle bulunacak özelliklere göre belirlenmesi gerekir.

Değişik kültür bakım yöntemlerine göre ortalama standart zamanlar:

- Dikim şeridinde diri örtü temizliği:
13,6 (1,6-44,6) gün/7000 m²
- Dikim sırası boyunca diri örtü temizliği:
1,8 (0,4-4,5) gün/km
- Fidan çevresinde diri örtü temizliği:
2,7 (0,9-7,6) gün/1000 fidan
- Fidan çevresinde ot alma ve çapalama:
3,0 (1,6-4,9) gün/1000 fidan
- Fidan çevresinde sürgün kontrolü:
4,2 (1,5-4,6) gün/1000 fidan
- Dikim şeridinde böğürtlen, eğrelti, Petasites vb. kökleme:
29 (18-55) gün/7000 m²

Çeşitli türlerden oluşan diri örtünün, kültür bakımı süresine etkisi farklı olmuştur. Bu nedenle diri örtü;

- Çoğunluğu böğürtlen,
- Sürgünler, böğürtlen ve çeşitli atların karışık,
- Çayırlar, çeşitli otlar ve az böğürtlenin karışık,
- Çeşitli otlar ve çayırların karışık,
- Çoğunluğu çayır otları olmak üzere gruplandırılarak, bu grupların her biri için de ayrıca çizelgeler düzenlenmiştir.

Diğer sonuçlar aşağıdaki gibidir:

- %30 ile %70 arasında değişen meyiller, bakım sürelerini önemli derecede etkilememiştir.
- Temmuz ayının ilk yarısında, diri örtünün boyu genellikle 0,5-1,5 m arasında değişerek ortalama 1 m civarında olmuştur. Böğürtlen, otsu mürver, tavşalcıl otu ve *Telekia ssp.* türleri 2 m ye kadar boylanabilmektedir. Temmuz ayı başında kültür bakımı yapılan bazı yerlerde, diri örtünün boyu Ağustos ayı sonuna kadar 30-120 cm ye ulaşmıştır.
- Diri örtü boyunun 1 m yi aştığı yerlerde, dikim şeridinin tümünde bulunanların kesilerek temizlenmesi gerekmektedir. Yoğun diri örtünün, özellikle geniş yapraklı bitkilerin 1 m yi aştığı yerlerde, dikim sırası boyunca ve fidan çevresinde bakım yapılırken,

bunların altında kalan fidanların bulunabilmesi için ayrıca zaman harcanmaktadır. Böyle yerlerde, fidan çevresinde çapa yapılacak ise önce diri örtünün kesilerek temizlenmesi gerekir.

- Dikim şeridinde ve dikim sırası boyunca yapılan bakımda, aynı ağırlıkta olduğu halde, diri örtünün boyu arttıkça, yoğunluğu azaldığından bakım süresinde azalmaktadır.
- Dikim şeridinde bulunan böğürtlen, eğrelti, kabalak vb. türlerin kazma ile köklenmesi yoğun olmadıkları yerlerde yapılabilir. Boyu 1 m'den çok ve yoğun oldukları yerlerde de kökleme gerekli ise, önce kesilip temizlendikten sonra köklenebilirler.
- Dikim alanlarında fidanlar için asıl sorun otsu bitkilerdir. Odunsu bitkilerin sürgünleri ladin, kayın ve göknar fidanları için az sorun olmaktadır.
- En uygun el araçları; fidan çevresinde ot temizliğinde hafif oraklar, diğer yerlerde ise uzun saplı geniş ağızlı tahrallar, odunsu diri örtü için gurebi, köklemede baltalı kazma ve fidan çevresinde çapalamada ise çapadır.
- Dikim alanlarında yaygın olarak bulunan geniş yapraklı ve çayır otları şunlardır: Böğürtlenler (*Rubus spp*), eğreltiler (*Pteridium aquilinum*, *Athirium filix-toemina*, *Dryopteris filix-mas*), *Petasites spp.*, *Carex spp.*, *Festuca spp*, *Brachypodium sylvaticum*, *Sambucus ebu/us*, *Telekia officinalis*.

Teknik Bülten No: 235

Yayın Yılı: 1992

Kurum: İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Ankara.

Yazışma Adresi: İç Anadolu Ormancılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, ANKARA

Tel: (0 312) 213 17 34 Faks: (0 312) 212 29 44

E-posta: oea@ogm.gov.tr, Web: <http://www.oea.gov.tr>

Proje Lideri: Hasret ATASOY

Proje Yürütücüleri: -